

Gemeente **Oudewater**

KADERNOTA 2024 – 2027

Inleiding

Na de jaarrekening en de voorjaarsrapportage is dit het derde P&C document in korte tijd. Het doel is de raad in staat te stellen richting mee te geven voor de begroting van volgend jaar.

In de kadernota eerst de onvermijdelijke ontwikkelingen geïnventariseerd. Dit zijn mutaties op bestaande meerjarenbegroting. De mutaties zijn opgenomen in onderstaande tabel en worden puntsgewijs toegelicht.

De kadernota sluit met een negatief resultaat voor alle jaren. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de uitkomsten van de meicirculaire. Zodra deze bekend zijn, wordt u hierover geïnformeerd. De meicirculaire is een belangrijk ingrediënt voor de begroting 2024-2027 die aan het einde van dit jaar zal worden voorgelegd.

Voor het opstellen van deze begroting wordt u gevraagd in te stemmen met de uitgangspunten die wij hanteren. Ook vragen wij u in te stemmen met de sturingsmogelijkheden die wij zien om dit tekort terug te dringen. Deze wordt ook in deze kadernota toegelicht. Beide zaken worden verderop in de kadernota toegelicht.

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Zoals aangegeven zijn er tekorten op basis van de Voorjaarsrapportage 2023. Het verhoogde tekort in 2027 wordt veroorzaakt door een verlaagde algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het zogenaamde ravijnjaar is ten opzichte van vorige begroting opgeschoven omdat het rijk incidenteel het Gemeentefonds heeft aangevuld om het ravijn iets minder diep te maken. Vanuit de organisatie zijn voor 2024 onvermijdelijke ontwikkelingen aangeleverd. Deze staan opgenomen in onderstaande tabel.

Nr.	Omschrijving	2024	2025	2026	2027
	Saldo Voorjaarsrapportage 2023	641.787	712.498	-434.763	-1.036.107
1.	Effecten koopgarant Oranje Bolwerck	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
2.	Uitbesteden Energiebeheer	-15.000	-7.000	-7.000	-7.000
3.	Duurzaamheidsmaatregelen Vastgoed		10.355	10.355	10.355
4.	Incidentele versterking Bibliotheek	-5.000	0	0	0
5.	Onderwijsachterstandenbeleid	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
6.	Kosten gymnastiek onderwijs	20.000	20.000	20.000	20.000
7.	Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen	BN	BN	BN	BN
8.	Ferm Werk	-497.000	-518.000	-518.000	-541.000
9.	BUIG	93.818	93.818	93.818	93.818
10.	GGDrU	-100.345	-98.865	-98.865	-98.865
11.	Jaarlijkse update en actualisatie HIOR	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
12.	Licenties datapakketten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
13.	Informatiedeskundige verwerking ondergrondse gegevens (BRO)	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
14.	Ecologie	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
15.	Onderzoek, advies en monitoring soortenmanagementplan	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
16.	Areaal uitbreiding beheer openbare ruimte	-13.300	-13.300	-13.300	-13.300
17.	Onderhoud brandputten	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
18.	Integraal Ruimtelijk Perspectief U10	-7.860	-7.860	-7.860	-7.860
19.	Intensivering werkzaamheden	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
20.	Netcongestie	-8.750	-8.750	-8.750	-8.750
21.	Investeringsplanning 2024-2027		-131.156	-420.682	-421.722
22.	Indicatie verhoging AU op basis van Voorjaarnota Rijk	152.000	152.000	152.000	714.000
23.	Planstudie fietsverbindingen (uit fietsenbeleidsplan)	-60.000	0	0	0
24.	Nieuwe subsidiekaders en - afspraken	-40.000	0	0	0
	Totaal	-48.650	-5.260	-1.442.047	-1.505.431

Toelichting tabel:

1. Effect koopgarant Oranje Bolwerck

In de raad van 20 april 2023 is besloten om jaarlijks € 40.000 in de begroting op te nemen voor de instandhouding van de KoopGarant-regeling.

2. Uitbesteden

We willen in Oudewater meer aandacht besteden aan energiebeheer. Het is belangrijk om in Oudewater meer controle te krijgen op het energiebeheer gezien de stijgende begrotingsposten. De gemeente Woerden heeft dit al zes jaar succesvol uitbesteed. Het voorstel is dan ook om het energiebeheer en de controle van energiefacturen uit te besteden, wat de voordelen biedt van deskundige controle, uitbetaling via derde geldrekening, inzicht in maandelijks energieverbruik en bijsturing voor lagere kosten. Extra kosten voor het aanbrengen van slimme meters zijn inbegrepen voor het eerste jaar. Hiermee worden ook de werkzaamheden voor Oudewater en Woerden geharmoniseerd.

3. Duurzaamheidsmaatregelen Vastgoed

In 2022 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om het energieverbruik van gemeentelijke gebouwen terug te dringen en de energiekosten te beheersen. Hierover heeft de raad een RIB ontvangen. Om de motie goed uit te voeren zijn extra middelen nodig. De eerste tranche van maatregelen omvat het verduurzamen van viertal gemeentelijke gebouwen, de brandweerkazerne, het Stadhuis, de Heksenwaag en het Touwmuseum. Door te investeren in duurzaamheidsmaatregelen wordt jaarlijks energie bespaard.

4. Incidentele versterking Bibliotheek

Het Rijk zet in op versterking van het landelijk bibliotheekstelsel. Hieraan gekoppeld is een innovatieagenda met een zorgplicht voor gemeenten per 1-1-2025. Voor Oudewater zetten we in op de uitwerking van De Klepper als huiskamer van de stad, met een passende huisvesting en versterking van de dienstverlening in verbinding met het sociaal domein en Burgerzaken. In de dienstverlening van de bibliotheek ligt de prioriteit bij informatiepunt digitale overheid, basisvaardigheden vanuit een gezinsaanpak, en bibliotheek op school. Vanaf 2025 zijn er structurele extra bijdragen voor bibliotheekvoorzieningen in gemeenten via het Gemeentefonds. Om in 2025 aan de zorgplicht te kunnen voldoen, starten in 2024 extra inspanningen, voorbereidend op deze innovatieagenda. Hiertoe is een versterking van de backoffice noodzakelijk; te weten een medewerker HR en een medewerker facilitair. De helft van de hiermee gemoede kosten kan de bibliotheek uit eigen innovatiebudget bekostigen. (deze middelen zijn echter beperkt gezien de tarieven die de gemeente Oudewater hanteert voor bibliotheekwerk; landelijk gemiddeld is tussen de € 13 en € 14 per inwoner. Oudewater rekent met ca. € 11). Voor de andere helft van de incidentele investering in de backoffice doet bibliotheek HGH een beroep op de 3 regiogemeenten om naar rato van het aantal inwoners bij te dragen. Voor Oudewater komt dat neer op een incidentele extra bijdrage in 2024 ter grootte van €5.000.

5. Onderwijsachterstandenbeleid

Vanuit het Rijk krijgt de gemeente jaarlijks een specifieke uitkering om onderwijsachterstanden te bestrijden. Dit onderwijsachterstandenbudget wordt voor de gemeente Oudewater jaarlijks door het Rijk vastgesteld op het minimale bedrag van € 64.000. Ca. € 5.000 hiervan is bestemd voor de toeleiding en coördinerende rol door de GGD. Dit is opgenomen in de maatwerkovereenkomst die de gemeente heeft met de GGD. Het restant gaat naar voorschoolse educatie. Met de huidige uitkering vanuit het Rijk kan de gemeente gemiddeld 8 a 9 plekken per maand aanbieden aan peuters die een indicatie hebben voor voorschoolse educatie. Dit is te weinig. Eén plek kost in 2023 € 6.900 per jaar. In 2022 namen gemiddeld 14 peuters per maand deel aan voorschoolse educatie. Als we dit aantal als richtlijn nemen dan is vanaf 2024 (op basis van de prijzen van 2023) per jaar € 30.000 extra budget nodig. In 2023 vullen we het tekort nog aan met opgebouwde reserves van voorgaande jaren, NPO-gelden en een deel onbenut budget peuteropvang. Vanaf 2024 zijn de opgebouwde reserves op en zijn er geen NPO-gelden meer.

6. Kosten gymnastiekonderwijs

Er is een nieuwe inschatting gemaakt voor de kosten van gymnastiekonderwijs en vanaf 2024 wordt het budget naar de actuele situatie aangepast. Er is minder budget benodigd.

7. Maatschappelijke opvang en Bescherm wonen

Vanaf 2024 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van beschermd wonen. In het Sociaal Akkoord worden door de raad kaders vastgelegd met betrekking tot de uitvoering van deze nieuwe taak. De gemeente heeft al in 2023 taken overgeheveld gekregen vanuit centrumgemeente Utrecht en dient lokaal vastgelegd beleid uit te voeren dat bijdraagt aan preventie en ondersteuning van kwetsbare inwoners in onze wijken en dorpen. In april-juni worden de kaders uit het integraal beleidskader geconcretiseerd in een uitvoeringsagenda. De resultaten en inspanningen die hierin staan worden in de programmabegroting opgenomen. Het bedrag dat hiervoor vanuit centrumgemeente Utrecht beschikbaar is gesteld is opgenomen in programma 7 en is volledig nodig voor uitvoering van dit lokale beleid en de wettelijke verplichtingen die hieruit voortkomen. Het voorstel is daarom om deze middelen in programma 3 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het Sociaal Akkoord.

8. Ferm Werk

Conform de financiële kaders van de gemeente Oudewater worden gemeenschappelijke regelingen op basis van de begroting van de desbetreffende GR geraamd. Het totaal leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de jaren 2024-2027 van respectievelijk € 497.000 (2024), € 518.000 (2025), € 518.000 (2026) en € 541.000 (2027). De stijging wordt met name veroorzaakt door stijging van de uitkeringslasten, de loonkosten van gesubsidieerde arbeid, stijging wettelijk minimumloon, overige uitvoeringskosten en overige loon- en prijsstijgingen.

9. BUIG

Een gedeelte van de verhoogde gemeentelijke bijdrage wordt gedekt uit o.a. verhoging van het BUIG-budget, integratie-uitkering Participatie en het cluster Participatie vanuit de algemene uitkering. De verhoging van de bijdrage BUIG schatten wij in op € 93.818. De verhoging van de algemene uitkering voor de overige kostenstijgingen van Ferm Werk kunnen wij niet inschatten. Hierover krijgen we duidelijkheid bij de meicirculaire 2023.

10. GGDrU

De opgenomen stijging is conform de laatst bekende begroting van de GGDrU.

11. Jaarlijkse update en actualisatie HIOR (Handboek Inrichting Openbare Ruimte)

Het HIOR is een belangrijk instrument voor het vastleggen en voorschrijven van ambities en eisen voor (nieuwbouw) projecten. Het actualiseren en update van het HIOR is een essentieel instrument om de nieuwe openbare ruimte te laten voldoen aan de ambities en eisen van de gemeente. Hierbij worden de laatste ambities en eisen van de gemeente meegenomen. Periodiek moet het HIOR worden geactualiseerd waarna de kosten hiervoor hoger uitvallen dan te verwachten was.

12. Licenties datapakketten

Voor diverse datapakketten (Obsurv en LTC) zijn meer licenties noodzakelijk en de kosten van de licenties zijn gestegen. De kosten voor licenties omdat meer personeelsleden gebruik maken van de datapakketten dan van tevoren was ingeschat. Zonder deze licenties kunnen alle noodzakelijke personeelsleden van de pakketten gebruik maken. Dit zijn essentiële instrumenten voor hun werk.

13. Informatiedeskundige verwerking ondergrondse gegevens (BRO)

Al diverse keren is de gemeente aangeschreven over het niet voldoen aan de wet. Om hieraan te voldoen is extra personeel nodig.

14. Ecologie

Het beleidsthema Ecologie is een actueel en groeiend thema welke binnen de gemeentelijke organisatie nog niet is belegd. De kennis en kunde ontbreekt daarmee om dit thema voldoende te kunnen invullen. De totale kosten bedragen € 30.000. Hiervan kan € 20.000 worden verhaald op projecten. De kosten kunnen worden gedrukt doordat de functionaris samen met Woerden wordt geworven en de kosten onderling verdeeld.

15. Onderzoek, advies en monitoring soortenmanagementplan
Veelvuldig moet voor het beheer en voor (nieuwbouw) projecten een vergunning worden aangevraagd ten behoeve van beschermde flora en fauna. Ook inwoners en ondernemers moeten dit veelvuldig doen. Dit kan worden voorkomen door het opstellen van een soortenmanagementplan. Hiervoor is onderzoek, advies en monitoring nodig van bijvoorbeeld vleermuizen, mussen en gierzwaluwen.
16. Areaal uitbreiding beheer openbare ruimte
Uitbreiding van het te beheren areaal (o.a. door Oranje Bolwerk) heeft meerkosten tot gevolg.
17. Onderhoud brandputten
Bij inspectie van de brandputten is gebleken dat veel putten via een verouderde werkwijze zijn uitgevoerd. Er bestaat een hoger risico op verontreiniging van de bodem, omdat vervuild water de bodem in kan lekken. Het risico is in de meeste gevallen beperkt, waardoor gefaseerde uitvoering van het onderhoud mogelijk is. Putten met een hoger risico op bodemverontreiniging worden met voorrang hersteld.
18. Integraal Ruimtelijk Perspectief U10
De U10 zal zich mede inzetten voor het door ontwikkelen van een gezamenlijk integraal ruimtelijk perspectief (IRP). Dit zal uiteindelijk een perspectief geven over hoe de colleges en raden de regio in 2040 ruimtelijk voor zich zien. De komende jaren zal het IRP verder geconcretiseerd worden. Op verzoek van de participerende colleges heeft de U10 een aanvulling op de reguliere begroting op gemeentenniveau uitgewerkt.
19. Intensivering werkzaamheden
Er zijn drie grote thema's (begeleiding en administratie rond statushouders-asielzoekers en beschermd wonen) waaruit extra werk voortkomt.
20. Netcongestie
Door congestie op het elektriciteitsnet dreigt vertraging voor diverse projecten (bedrijventerreinen, woningbouw). Als gemeente is daar weinig invloed op uit te oefenen, anders dan via (mogelijk) proefprojecten i.s.m. Stedin en provincie over alternatieve vormen van energieopslag. Een tweede oplossingsrichting is het zoeken naar mogelijkheden buiten het reguliere elektriciteitsnet om. Daar moet aan gewerkt worden om de ruimtelijke projecten niet op slot te zetten.
Dit energievraagstuk moet opgelost worden als randvoorwaarde voor andere ambities. De kosten kunnen mogelijk worden gefinancierd kunnen uit de projecten waarvoor deze specialist wordt ingezet, maar voortschrijdend inzicht zegt ons dat dat in de praktijk maar voor een klein deel zal lukken.
21. Investeringsplanning 2024-2027
Zie bijlage investeringsplanning met nummer D/23/109443
22. Indicatie verhoging AU op basis van Voorjaarsnota Rijk
Op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk is een inschatting gemaakt van de compensatie die wij krijgen voor 2023 en volgende jaren voor de inflatie / indexatie. In het jaar 2027 is hiernaast nog de compensatie opgenomen van 1 miljard.
23. Planstudie fietsverbindingen (uit fietsbeleidsplan)
De raad heeft opgeroepen om elk jaar met voorstellen te komen voor een maatregel uit het fietsbeleidsplan (o.a. M-078). Deze maatregel is een haalbaarheidstudie naar 3 fietsroutes: 1) een goede oost-west verbinding tussen Strengen en de Papehoeflaan incl. een nieuwe fietsbrug over het water bij het Van Zyllpad (nr. 1 van bijlage 2 van het fietsbeleidsplan), 2) onderzoeken of een doorlopende fietsroute kan worden gerealiseerd tussen de sportvelden aan de Touwslag en de Binnenstad (nr. 3 van bijlage 2 van het fietsbeleidsplan) en 3) onderzoeken of de bestaande fietsverbindingen naar Woerden via de Linschoterweg en via Papekop/Diemerbroek kunnen worden verbeterd. Deze haalbaarheidstudie moeten uitmonden in verschillende raadsvoorstellen voor realisatie. Het onderzoeken en uiteindelijk realiseren van deze fietsroutes zijn noodzakelijk om de bereikbaarheid binnen de stad te verbeteren.

Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor Brede Dijk en Oranjepark 2 die een duidelijke relatie hebben met deze fietsroutes.

24. Nieuwe subsidiekaders en -afspraken

Start in 2024 (= cf. pb2023 en de uitgangspunten van het Sociaal Akkoord). Is geen budget opgenomen. Gemikt wordt op 'gereed voor aanvraagjaar 2026', wat betekent dat aanvragers medio 2025 hun aanvragen gereed moeten hebben. Gezien de ervaring in Woerden (waar hetzelfde traject nu al gaande is) is een jaar eerder waarschijnlijk niet haalbaar. Doordat gebruik gemaakt kan worden van de ervaring die nu in Woerden opgedaan wordt, kan inzet beperkt blijven tot 0,5 fte in 2024.

Uitgangspunten voor opstellen begroting

Om de indexatie van de uitgaven beter te laten aansluiten bij de indexatie die we via de algemene uitkering ontvangen wordt voorgesteld de CEP indexatie toe te passen met ingang van de begroting 2024.

Deze index is het gewogen gemiddelde van drie indices: de loonvoet sector overheid, de index materiële overheidsconsumptie en de index overheidsinvesteringen.

Index:	Aandeel	Index 2024
loonvoet sector overheid	60%	5,2%
materiële overheidsconsumptie	20%	3,9%
overheidsinvesteringen	20%	1,6%

Gemiddeld leidt dit dan tot een te hanteren indexatie van 4,2%. Deze indexatie hanteren wij ook voor de gemeentelijke belastingen en retributies waarbij rekening wordt gehouden met de maximale kostendekkendheid. Mocht de gemeenteraad bijvoorbeeld de OZB-opbrengststijging naar nul willen brengen, dan kan dat in de begrotingsbehandeling alsnog geamendeerd worden, maar voor de dekking gaan we dus uit van een stijging van 4,2%.

Te hanteren uitgangspunten om het tekort terug te dringen

Om het tekort terug te dringen willen wij aan de volgende "knoppen" draaien:

- Indexatie alleen toepassen als dit noodzakelijk is. Zo willen wij mogelijke "lucht" die nog in de begroting zit er uit halen.
- Onderzoeken om de "boeggolf" aan investeringen beter te plannen en minder jaarlijks door te schuiven zodat de lasten niet allemaal op de eerste jaren van de begroting drukken.
- Gebruik maken van de onbenutte belastingcapaciteit door de OZB te verhogen met meer dan de CEP index.

Hiernaast hopen we natuurlijk dat de algemene uitkering uit het Gemeentefonds een positief effect heeft.

Algemene Reserve en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen in de begrotingsparagraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is gebaseerd op de balans en bedraagt op basis van de jaarrekening 2022 0,7. Door toevoeging van het uiteindelijke positieve resultaat van de jaarrekening 2022 aan de Algemene Reserve en weer verminderd met de restant subsidie aan SBZO (is overheveling van 2022 naar 2023) wordt het weerstandsvermogen 0,8.

Na vaststelling van de voorjaarsrapportage stijgt deze naar 1,0 als dit saldo na het opmaken van de jaarrekening 2023 aan de Algemene Reserve wordt toegevoegd.

Investeringsplanning (zie bijlage)

De basis voor de bijgevoegde investeringsplanning is de investeringsteringsplanning zoals opgenomen in de begroting 2023-2026. Ten opzichte van deze planning zijn de investeringen geïndexeerd en is de jaarschijf 2027 toegevoegd.

Hiernaast zijn er onvermijdelijke investeringen toegevoegd. Het gaat hierbij met name om de investeringen in de revitalisering Tappersheul I + II en het verduurzamen van een viertal gemeentelijke accommodaties. Voor een volledig overzicht (inclusief de budgettaire neutrale investeringen die ten laste van een bestemmingsreserve of voorziening komen) wordt verwezen naar de bijlage met als nummer D/23/109443.

Schuldquote is op basis van de jaarrekening 2022 64%. Op basis van de begroting 2023 133%. Op basis van de investeringsplanning bij deze Kadernota stijgt de schuldquote tot circa 140% in 2024 en 159% in 2025.

Risico's en aandachtspunten

De prijzen van grondstoffen en materialen staan nog steeds onder druk. Ook geldt nog steeds dat materialen regelmatig moeilijk leverbaar zijn. Dit heeft gevolgen voor de aanbestedingen van werken en taken die de gemeente moet uitvoeren. Kortom, een zeer onzekere situatie met onzekere financiële gevolgen. Hierdoor zijn er mogelijk aanvullende maatregelen noodzakelijk.